

даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі ; навук. рэд. А. І. Лакотка. – Мінск : Права і эканоміка, 2022. – С. 463-469.

7 Лепешаў, І. Я. Тлумачальны слоўнік прыказак / І. Я. Лепешаў, М. А. Якалцэвіч. – Гродна : ГрДУ, 2011. – 695 с.

8 Прыказкі і прымаўкі: у 2 кн. Кн. 1 / рэд. А. С. Фядосік. – Мінск : «Навука і тэхніка», 1976. – 560 с.

9 Пантелеймон [Электронны ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Пантелеймон>. – Дата доступа: 19.10.2022.

10 Фёдор [Электронны ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Фёдор>. – Дата доступа: 19.10.2022.

11 Еремей [Электронны ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Еремей>. – Дата доступа: 19.10.2022.

12 Фома [Электронны ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Фома>. – Дата доступа: 19.10.2022.

13 Аполлинария [Электронны ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Аполлинария>. – Дата доступа: 19.10.2022.

The article research the anthroponyms of Belarusian folk sayings and proverbs, notes the frequency of the use of some of them and its reasons, reveals the stylistic functions of people's names in proverbs. Greek names, borrowed through the Church Slavonic language, assimilated into the Belarusian language tradition and began to be used in Belarusian folk variants. By gender, male names predominate in proverbs and sayings.

УДК 811.161.3'42'367.335.2:821.161.3-31*Я.Колас

Н. П. ЦІМАШЭНКА

(г. Гомель, УА «Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф. Скарыны»)

УЖЫВАННЕ СКЛАДАНАЗАЛЕЖНЫХ СКАЗАЎ У МОВЕ ТРЫЛОГІ ЯКУБА КОЛАСА «НА РОСТАНЯХ»

Аўтар разглядае складаназалежныя сказы, якія з'яўляюцца прадуктыўным сродкам перадачы інфармацыі і сродкам стварэння вобразнасці ў мове трылогіі Якуба Коласа «На ростанях»; характарызуе семантыка-сінтаксічныя адносіны паміж часткамі гэтых сінтаксічных канструкцый.

Творы вядомага беларускага паэта і пісьменніка Якуба Коласа вызначаюцца сваёй непаўторнасцю і адметнасцю не толькі лексічнага, але і сінтаксічнага ладу. Уся творчасць гэтага майстра слова адлюстроўвае нацыянальны каларыт беларускага народа. Мова твораў Якуба Коласа характарызуецца лексічнай, марфалагічнай, сінтаксічнай насычанасцю. Трылогія «На ростанях» не выключэнне. Актуальнасць даследавання заключаецца ў тым, што складаназалежныя сказы, пашыраныя ў мове, вылучаюцца сваёй прадуктыўнасцю і ў тэксце рамана гэтага аўтара. Складаны сказ больш інфарматыўны за два простыя, што ўваходзяць у яго склад. Наша маўленне робіцца больш насычаным, таму што сэнсавыя адносіны паміж часткамі рознабаковыя ў структуры складаназалежнага сказа. Такія сказы дапамагаюць больш дакладна, у поўнай меры, эмацыянальна перадаць пачуцці, думкі аўтара і герояў кнігі.

Складаны сказ, у якім пры дапамозе падпарадкавальных злучнікаў або злучальных слоў аб'ядноўваюцца сінтаксічна нераўнапраўныя прэдыкатыўныя часткі, называецца складаназалежным. Складаназалежны сказ складаецца, як правіла, з дзвюх нераўнапраўных прэдыкатыўных частак, з якіх адна частка паясняе другую і сінтаксічна ёй пад-

парадкоўваецца. Фармальным паказчыкам гэтай залежнасці выступаюць падпарадкавальныя злучнікі і злучальныя словы, якія знаходзяцца ў даданай частцы: *Яму здалося, што яго новыя знаёмыя чымся занепакоены...* [1, с. 296]; *Колькі разоў падкрэслівала пані падлоўчая, што яна вельмі паважае пана Лабановіча і лічыць яго як бы за роднага* [1, с. 89]. У складаназалежных сказах, якія ўжываюцца на старонках трылогіі, даданая частка, як правіла, знаходзіцца пасля галоўнай: *Не ведаем мы, чаго на свеце жывем* [1, с. 8]; *А вы ведаеце, а. Кірыл, калега знаходзіць, што ў нас тут большая глуш, чым Цельшына* [1, с. 24]; *Вы думаеце, яны, гэта быдлё, зразумеюць, што вы для іх будзеце старацца, вучыць іх?* [1, с. 25]. Ужыванне даданай часткі ў сярэдзіне ці ў пачатку складаназалежнага сказа – менш пашыраная з’ява ў мове аналізуемага твора: *Сялян іншых вёсак, якія жылі больш пры палях, яны называлі палянамі і гэтым самым як бы адрознівалі іх ад сябе, жыхароў лесу* [1, с. 13]; *Як засядуць, дык на ўсю ноч* [1, с. 325]. Неабходна дадаць, што на старонках трылогіі “На ростанях” вельмі часта сустракаюцца складаназалежныя сказы з некалькімі даданымі: *А настаўнік, яшчэ зусім малады хлопец¹, які нядаўна прыехаў у першую сваю шкoлку ў глухой палескай вёсцы², ледзь-ледзь усміхнуўся сам сабе, пэўны ў тым¹, што старая няёмна расказа пра здарэнне з нячыстай сілай³* [1, с. 7]; *Я вам, панічок, не буду многа казаць¹, бо вы ўсё роўна не верыце², хоць, можа, і верыце часам, але кажашце³, што не верыце⁴* [1, с. 7]; *Адно толькі шкада¹, што наша жыццё несумерна малое для таго², каб начытацца гэтай кнігай³* [1, с. 10].

Паміж галоўнай і даданай часткамі могуць выражацца розныя віды семантыка-сінтаксічных адносін. Яны абумоўлены зместам галоўнай часткі і перш за ўсё тым, які член галоўнай часткі паясняецца і якімі моўнымі сродкамі ажыццяўляецца гэта паясненне. У залежнасці ад гэтага паміж галоўнай і даданай часткамі існуюць розныя віды семантыка-сінтаксічных адносін: суб’ектныя, працэсуальныя (прэдыкатыўныя), аб’ектныя, азначальныя (атрыбутыўныя) і акалічнасныя. Мэта нашага даследавання – выявіць і ахарактарызаваць складаназалежныя сказы, якія з’яўляюцца прадуктыўным сродкам перадачы інфармацыі і сродкам стварэння вобразнасці ў мове трылогіі Якуба Коласа.

У аналізаваным творы беларускага класіка прадстаўлены ўсе тыпы даданых частак. Разгледзім іх ужыванне ў мове трылогіі “На ростанях”.

Даданая дзейнікая частка служыць для выражэння суб’ектных адносін. У аналізаваным творы яна кампенсуе адсутны дзейнік у галоўнай частцы або раскрывае канкрэтны змест дзейніка галоўнай часткі, выражанага ўказальным займеннікам (*той, тая* і г. д.). Даданая дзейнікая частка звязваецца з галоўнай, як правіла, пры дапамозе злучнікаў і злучальных слоў *хто, што*: *А дрэнна, бабуля, што трэба ўміраць!* [1, с. 8]; *А горай за ўсё гэта тое, што перад смерцю мы бездапаможныя і слабыя і не маем спосабу адхіліць яе ад сябе або хоць аддаліць час яе прыходу* [1, с. 11]; *Лабановічу здалося, што яна чымся ўгневана* [1, с. 22]; *І той, хто становіцца цяпер на калені перад царскім поездам, пойдзе з колем на самога цара* [1, с. 291]. Гэты тып даданай часткі часта ўжывае Якуб Колас у трылогіі “На ростанях”.

Даданая выказнікая частка служыць для выражэння прэдыкатыўных адносін. Яна канкрэтызуе значэнне выказніка галоўнай часткі, выражанага займеннікамі *такі, гэтакі, той*. У сучаснай літаратурнай мове даданая выказнікая частка аб’ядноўваецца з галоўнай пры дапамозе, як правіла, злучальных слоў *хто, што, які* і інш., але ў мове трылогіі сродкам сувязі выступае злучнік *што*: *У тым жа і штука, што вы многа чаго не ведаеце* [1, с. 291]. Гэты тып даданай часткі не характэрны для мовы аналізуемага твора.

Даданая азначальная частка характарызуе прадмет ці прымету прадмета, пра які паведамляецца ў галоўнай частцы. Сам прадмет абазначаны назоўнікам, а яго прымета – указальным займеннікам (*той, такі, гэтакі*). Для сувязі даданай азначальнай часткі з галоўнай ужываюцца, як правіла, злучальныя словы *што, які* і інш.: *Яму вельмі падабаліся такія гутаркі з гэтымі простымі людзьмі, якія яшчэ так мала адбыліся ад часоў першапачатковай людскай культуры* [1, с. 7]; *Вось той паніч, што быў перад вамі, бывала пойдзе куды: ці да пана падлоўчага, або да Курульчука на будку* [1, с. 9]; *На стале гарэла лямпа пад светлым абажурам і ляжала разгорнутая кніга, якую чытаў настаўнік* [1, с. 9]; *Ёсць важныя дзве*

часціны, з якіх складаецца жыццё і яго глыбокі сэнс і характэр – чалавек і прырода [1, с. 10]; *Бо прырода – найцікавейшая кніга, якая разгорнута прад вачамі кожнага з нас* [1, с. 10]; *Пэўна, і вы, дзядзька Сцяпан, маеце дзетак, якіх трэба ў школьцы вучыць?* [1, с. 15]; *Ён лічыў сябе вельмі цікавым кавалерам, з якім такому настаўніку змагацца ніякім чынам немагчыма* [1, с. 45]; *Лабановіч адчуваў у сэрцы журботу аб Палессі, на тых вобразах, што далёка засталіся ззаду* [1, с. 321]; *Усяго вучняў у дзвюх старэйшых групах, з якімі належала весці заняткі Лабановічу, налічвалася каля пяцідзiesiąці* [1, с. 325]. Гэта адзін з самых прадуктыўных тыпаў, які ўжывае Якуб Колас у сваім творы. Асабліва дзейным сінтаксічным сродкам такі тып даданай выступае пры характарыстыцы і апісанні галоўных герояў і навакольнага асяроддзя. Неабходна адзначыць, што даволі часта пры сувязі даданай азначальнай з асноўнай часткай сказа пісьменнік выкарыстоўвае злучнікі і злучальныя словы, якія ўносяць у сэнсавыя адносіны паміж часткамі дадатковыя адценні: *Лабановіч зрушыў з месца і пайшоў у той бок, куды паляцеў і зараз жа знік магутны поезд* [1, с. 49] (дадатковае адценне месца); *Настаўнік падышоў да таго месца, дзе спаткаўся з незнаёмай дзяўчынай* [1, с. 49] (дадатковае адценне месца); *У яго было такое пачуццё, як бы ён быў тут зняважаны і пакрыўджаны* [1, с. 46] (дадатковае адценне параўнання); *Не вельмі ўважны да набажэнства і а. Мікалай, асабліва на вячэрнях, калі народу ў царкве мала* [1, с. 270] (дадатковае адценне часу).

Даданая дапаўняльная частка канкрэтызуе дапаўненне галоўнай часткі, выражанае ўказальным займеннікам (*той, тая, тое, тыя*) ці азначальным займеннікам (*кожны, усякі, усе, усё*); выконвае ролю дапаўнення ў адносінах да выказніка галоўнай часткі. Даданая дапаўняльная частка звязваецца з галоўнай пры дапамозе злучнікаў і злучальных слоў *хто, што* і інш.: *Вы зусім не тое гаворыце, што думаеце* [1, с. 25]; *А ўсё-такі, а. Кірыл, вы многа лепшы за тых, хто пра народ гаворыць высокія словы* [1, с. 27]; *Лабановіч пачуў, што на душы ў яго неспакойна* [1, с. 47]; *Па яе фігуры адразу трудна было вызначыць, што перамагае ў ёй: таўшчыня ці вышыня* [1, с. 49]; *Разгледзеўшы панну Марыну зблізку, Лабановіч знайшоў, што такой слаўнай дзяўчыны ён яшчэ ні разу не бачыў* [1, с. 50]; *Кабеты змоўклі, слухаючы, што скажа ён* [1, с. 51]; *Дзяўчынка пазірала на настаўніка, не ведаючы, што адказаць на гэтае пытанне* [1, с. 218]; *Будзьце ж гаспадарамі над усім, што на зямлі* [1, с. 256]; *На што ты еў тое, што я табе не дазволіў?* [1, с. 257]. Даданая дапаўняльная частка з'яўляецца прадуктыўным тыпам у структуры складаназалежных сказаў, якія сустракаюцца на старонках кнігі.

Даданая частка спосабу дзеяння паказвае, якім чынам або якім спосабам ажыццяўляецца тое, пра што паведамляецца ў галоўнай частцы. Яна раскрывае змест акалічнасці спосабу дзеяння, якая выражана прыслоўем *так* у галоўнай частцы. Радзей адносіцца да дзеяслова-выказніка галоўнай часткі. Асноўнымі сродкамі сувязі такіх частак у трылогіі выступае злучнік *што*: *Але думкі яго так разышліся, што ён мусіў загарнуць кнігу ды зноў стаў хадзіць па пакоіку і думаць* [1, с. 10]; *Бабка так расчулілася, што слёзы пакаціліся па яе сухіх маршчыністых шчоках* [1, с. 388]. Даданая частка спосабу дзеяння рэдка ўжываецца ў даным творы.

Даданая частка месца служыць для выражэння прасторавых адносін з галоўнай часткай. Даданая частка змяшчае ўказанне на месца ці прастору, дзе адбываецца або знаходзіцца тое, пра што паведамляецца ў галоўнай частцы. Яна кампенсуе акалічнасць месца пры выказніку ў галоўнай частцы або паясняе ці ўдакладняе змест такой акалічнасці, якая выражана прыслоўямі тыпу *тут, там, туды, адтуль* і г. д. Для сувязі прэдыкатыўных частак у мове трылогіі, як правіла, ужываецца злучальныя словы *дзе*: *Туды далей, над Татарку, сышлі, дзе месца глушэй і лесу болей* [1, с. 14]; *І пэўна там, дзе думаеце вы жыць, вам будзе лепей* [1, с. 135]. Даданая частка месца не з'яўляецца прадуктыўным тыпам у структуры складаназалежных сказаў, што ўжываюцца ў трылогіі.

Даданая частка часу служыць для выражэння часавых адносін з галоўнай часткай. Даданая частка паказвае на час ажыццяўлення таго, пра што паведамляецца ў галоўнай частцы. Для сувязі прэдыкатыўных частак Якуб Колас ужывае злучнікі *калі, пакуль (покі)*: *Дык вось, панічыку, быў ён там – на вячоркі туды хадзіў, покі не жаніўся* [1, с. 7]; *Жыве чалавек*

і жыве, пакуль бог яму прызначае [1, с. 8]; А калі ў яго памяці гублялася якая-небудзь шрубка, стараста раптоўна спыняўся сярод вуліцы, пазіраў на паперы, пазіраў доўга і напружана [1, с. 30]; Ён мусіў дасядзець да вечара, пакуль Бабініч не ўстаў, хістаючыся, і не знік за дзвярамі надоўга [1, с. 51]; Вечарам, калі ён заставаўся адзін, апаноўвалі розныя думкі [1, с. 466]; Калі Лабановіч прыйшоў, у зале было амаль пуста [1, с. 575]. Даданая частка часу з'яўляецца прадуктыўным тыпам у тэксце трылогіі.

Даданая частка прычыны служыць для выражэння прычынных адносін з галоўнай часткай. Даданая частка кампенсуе акалічнасць прычыны пры выказніку ў галоўнай частцы. Для сувязі прэдыкатыўных частак у мове трылогіі ўжываецца злучнік *бо*: *Але адкладваць няма сэнсу, бо не здолее выпайніць праграму [1, с. 11]; Так, гэта трэба зрабіць, бо ўжо даўно час брацца за навучанне дзяцей [1, с. 11]; Па яго цэле прабегла дрыготка, бо гэты вобраз смерці вынік зусім неспадзявана [1, с. 11]; Цэлае мора высокай парыжэлай травы засталася зімаваць тут, бо сюды не зойдзе ні гавяда, ні чалавек з касой [1, с. 15]; Яна была шчаслівейшая ад яе, бо мела жаніха ў асобе тутэйшага ўрадніка [1, с. 22]; Але словы яго падалі на камяністы грунт і засыхалі, не даўшы прорасці, бо ніхто на іх не адгукнуўся [1, с. 183]; На пана і на дзяка таксама не забывайцеся, бо яны за вас мяне моляць [1, с. 257]; Усюды чарнелі сляды вучнёўскай пісаніны, бо доўгія гады сцены гэтыя выконвалі ролю прамакальнай паперы [1, с. 265].* Гэты тып даданай можна аднесці да прадуктыўных, паколькі вельмі часта аўтар трылогіі ўключае тлумачэнні герояў або сам тлумачыць іх учынкi.

Даданая частка мэты служыць для выражэння мэтавых адносін з галоўнай часткай. Даданая частка раскрывае мэту або прызначэнне таго, пра што паведамляецца ў галоўнай частцы. Для сувязі прэдыкатыўных частак Якуб Колас ужывае традыцыйны для выражэння такіх адносін злучнік *каб*: *А ты, бабка, пашапчы, каб я ад іх адварнуўся [1, с. 9]; А давайце пачнем па парадку, каб нікому не было крыўдна [1, с. 19]; Я заходзіў да пана, каб разам з панам Сухаваравым паехаць [1, с. 106]; Іх вядуць берагам Піны каля Высоцкага, каб усе бачылі ганьбенне іх і пакаранне [1, с. 314].*

Даданая частка ўмовы служыць для выражэння ўмоўных адносін з галоўнай часткай. Даданая частка паказвае, пры якіх абставінах адбываецца або можа адбывацца дзеянне, названае ў галоўнай частцы. Даданая частка ўмовы звязваецца з галоўнай пры дапамозе злучніка *калі*: *Ты, Мат'ёна, калі я не п'іду, астаў абед на вячэю [1, с. 19]; Калі патрэбныя старасту асобы не сустракаліся, ён падыходзіў да акна, стукаў пальцамі ў шыбы [1, с. 28]; А калі адпаліць хто што-небудзь вельмі сакавітае, тады стараста замахае абедзвюма рукамі і смяецца, круцячы галавою [1, с. 226].*

Даданая частка ўступкі служыць для выражэння ўступальных адносін з галоўнай часткай. У гэтым выпадку змест даданай часткі супярэчыць фактам, з'явам або падзеям, пра якія паведамляецца ў галоўнай. Гэтыя з'явы і падзеі існуюць, адбываюцца нібы насуперак таму, пра што гаворыцца ў даданай частцы. Даданая ўступальная частка звязваецца з галоўнай у тэксце трылогіі пры дапамозе злучніка *хоць*: *Яго не затрымлівалі, хоць з далікатнасці папрасілі заходзіць [1, с. 23]; Хоць патуранне было і шкодна з педагагічнага боку, але пераадолець гэту сваю слабасць не мог ніякім чынам [1, с. 43]; Уся гэта справа для яго была незразумелаю, хоць у значнай меры пралівала святло на прыезд Саханюка [1, с. 79].*

Даданая параўнальная частка служыць для выражэння параўнальных адносін з галоўнай часткай. Даданая параўнальная звязваецца з галоўнай часткай пры дапамозе злучнікаў *як*, *нібы*, *нібыта*: *Таксама забягалі яны і ў кухню, нібыта напіцца вады [1, с. 31]; Кабеты таксама разрумяніліся, як тыя пірагі пад вялікдзень у добрае гаспадыні [1, с. 51]; Усё цяпер знікла, нібы гэтыя вочы і бровы адвялі іх і пахавалі на векі [1, с. 113].*

Даданая частка меры і ступені служыць для выражэння адпаведных адносін, яна ўжываецца пісьменнікам на старонках трылогіі ў адзінкавых выпадках. Сродкам сувязі ў такіх сказах выступае злучнік *што*: *Усё гэта ён зрабіў так быстра, што трудна было ўсачыць за рухамі [1, с. 320].*

Даданая далучальная частка, якая нясе дадатковую інфармацыю, таксама сустракаецца рэдка ў гэксце трылогіі: *Кавалеры з далікатнасці ўдзялялі ёй імат увагі, што прыдавала ёй гонару і здавальнення* [1, с. 106]. Сродкам сувязі выступае злучальнае слова *што*.

Такім чынам, складаназалежныя сказы з рознымі відамі даданых частак шырока прадстаўлены сярод іншых складаных сказаў у мове трылогіі Якуба Коласа “На ростанях”. Асабліва частотнымі (прадуктыўнымі) з’яўляюцца наступныя даданыя часткі: азначальная, дапаўняльная, даданая прычыны. Менш распаўсюджана ўжыванне даданых дзейнікавых, мэтавых, часавых, уступальных. Адзінкавымі прыкладамі прадстаўлены складаназалежныя сказы з даданымі выказнікавымі, далучальнымі, меры і ступені.

У складаназалежных сказах могуць аб’ядноўвацца тры і больш прэдыкатыўныя часткі, паміж якімі выражаюцца розныя віды семантыка-сінтаксічных адносін. Складаназалежныя сказы з некалькімі даданымі ў адпаведнасці з іх структурай і ўзаемаадносінамі паміж часткамі падзяляюцца на дзве групы: складаназалежныя сказы з сузалежным падпарадкаваннем і складаназалежныя сказы з паслядоўным падпарадкаваннем. Пры паслядоўным падпарадкаванні некалькіх даданых частак кожная наступная частка падпарадкавана сваёй папярэдняй. Такім чынам, кожная даданая частка, за выключэннем апошняй, з’яўляецца і галоўнай у адносінах да наступнай. Такогога тыпу сінтаксічныя канструкцыі шырока прадстаўлены сярод складаназалежных сказаў у мове трылогіі “На ростанях”: *Лабановіч уздыхнуў лягчэй, як бы з яго плячэй зваліўся нейкі цяжар, бо дарога, траская і караністая, і лес усё ж такі дакучылі яму* [1, с. 17]; *Ім і дазвалялася імат таго, чаго не павінны былі рабіць звычайныя вучні, бо ў Лабановіча ў школе наогул быў строгі парадак* [1, с. 43]; *Панна Людміла ўжо колькі разоў памыкалася падысці да Лабановіча, бо страціла надзею на тое, што ён калі-небудзь падыдзе да яе сам* [1, с. 107]; *Ён адчуў тое самае, што адчувае не зусім добра падрыхтаваны вучань, калі яго нечакана выкліча настаўнік* [1, с. 297]. У складаназалежных сказах з сузалежным падпарадкаваннем усе даданыя залежаць ад адной галоўнай: *Я хачу бліжэй прыгледзецца, як людзі жывуць, чым жывуць і што яны думаюць* [1, с. 267]. Такі тып не адносіцца да прадуктыўных у мове трылогіі. На старонках аналізуемага твора пісьменнік даволі часта выкарыстоўвае складаназалежныя сказы са змешаным падпарадкаваннем, калі сузалежнае і паслядоўнае падпарадкаванне прадстаўлены адначасова: *Яму было прыемна пачуваць, што ён цяпер у гэтым цёплым і прытульным пакоіку, дзе прыветна і так мнагазначна гарыць лямпа пад белым абажурам, дзе ўсё так ціха і спакойна і нішто не перабівае думак* [1, с. 10]; *Гэта яму крыху і ўдалося, бо Лабановіч быў хлопец крэпкі, моцна зросся з зямлёю і жыццём, любіў гэтае жыццё, на парозе якога ён стаяў і росквіт якога для яго толькі што зачынаўся* [1, с. 12]; *Калі пападаўся зручны пункт, адкуль расчыняўся шырокі краявід, ён прыпыняўся і некалькі хвілін любавалася малюнкамі, што паўставалі перад вачамі* [1, с. 390].

Такім чынам, складаназалежныя сказы – важны і дзейсны сродак характарыстыкі герояў, апісання прыроды і абстаноўкі, пры якой адбываюцца падзеі твора, перадачы інфармацыі рознага тыпу ў мове трылогіі Якуба Коласа “На ростанях”.

Спіс выкарыстанай літаратуры

1 Колас, Я. На ростанях. Трылогія / Я. Колас. – Мінск : Беларусь, 1968. – 612 с.

The author examines complex sentences, which are a productive means of transmitting information and a means of creating imagery in the language of the Yakub Kolas trilogy “On the crossroads”; characterizes the semantic-syntactic relations between the parts of these syntactic constructions.